

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Загоруйко К.Д. студентка групи М-82 ан/2у

Древаль О.Ю., к.е.н.

Сумський державний університет

У статті проводиться аналіз існуючої системи бюджетного фінансування освітньої діяльності закладів вищої освіти в Україні. Виявлені основні проблеми, які спостерігаються у регіонах у зв'язку з реформуванням системи бюджетного фінансування ЗВО. Запропоновані підходи, щодо врахування регіональних аспектів в державній підтримці регіональних ЗВО.

В рамках реформування системи вищої освіти в Україні був запроваджений підхід, коли бюджетні місця «йдуть за сильнішими абітурієнтами», а розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти став здійснюватися за формульною методикою[1]. Можна зазначити багато позитивних моментів введення цих змін, але також можна спостерігати негативні тенденції які відбуваються у регіонах: відтік абітурієнтів і відповідно фінансування до ЗВО, що знаходяться у Києві, Львові та Харкові.

Проведений аналіз бюджетного фінансування ЗВО державної форми власності у 2021 р. (на основі [2]) показав нерівномірність розподілу видатків з державного бюджету на освітню діяльність закладів за регіонами (див. рис. 1). Так, 5 областей України з 24 отримали з бюджету 11648 млн грн з 18299 млн. грн загального фінансування по Україні, яке склало 63,8%.

З 145 вишів державної форми власності, що отримували бюджетне фінансування у 2021 році, 83 ЗВО (57% від загальної кількості) розташовані в 6 областях (25%) з 24 (не враховувалась тимчасово окупована територія АР Крим, а тимчасово переміщені ЗВО з непідконтрольних територій АР Крим, Донецької та Луганської областях враховувались за фактичним розташуванням на 2021 рік).

Без державного регулювання існуючого механізму розподілу бюджетного фінансування, який є недосконалим, неможливо зберегти та розвивати вищу освіту в регіонах.

Наразі державна підтримка регіональних ЗВО відбувається завдяки введенню «показника регіональної підтримки» при розрахунку обсягу фінансування, що надається

залежно від показників діяльності ЗВО[1] та при визначенні регіонального коефіцієнту, який впливає на конкурсний бал вступника, що подає заяву до регіонального ЗВО. [3]

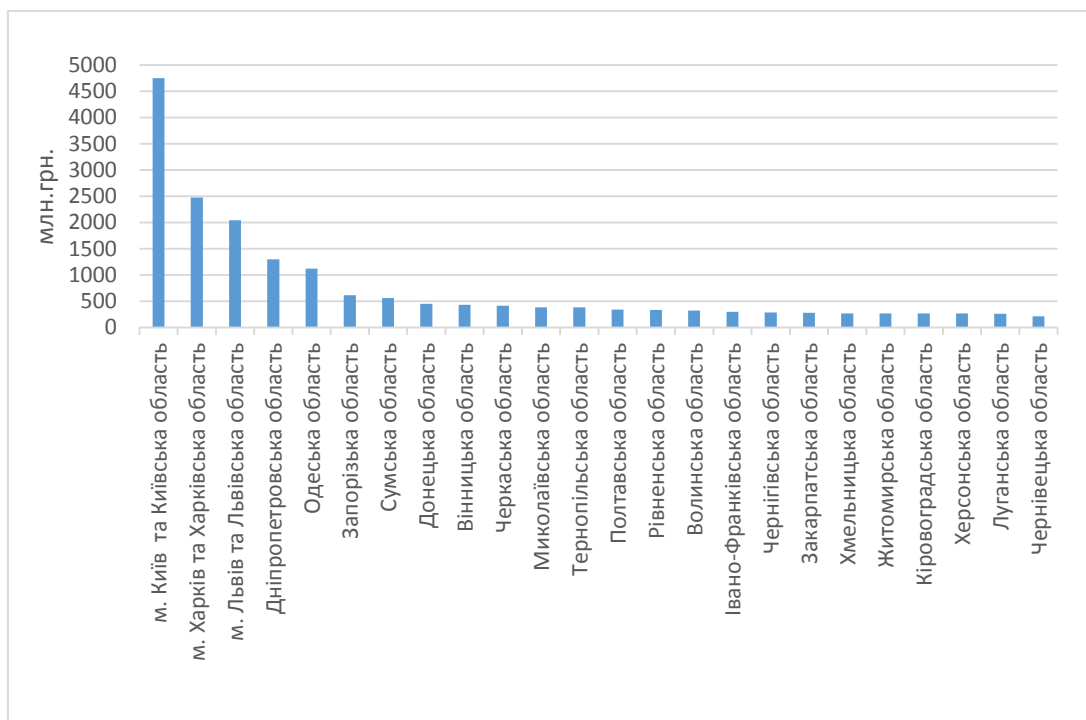

Рисунок 1 - Бюджетне фінансування ЗВО державної форми власності у 2021 році за регіонами України, млн. грн

Джерело: Побудовано автором за даними [2]

Показник регіональної підтримки, за існуючою методикою, коливається від 1,0 до 1,07. Цей показник для ЗВО міста Київ складає 1,0; для вишів міст Львів та Харків – 1,03; для всіх інших -1,07. Показник регіональної підтримки впливає на обсягу фінансування, що надається залежно від показників діяльності ЗВО, який в свою чергу є тільки частиною загального фінансування закладу. За нашим дослідженням він складає від 2,7% до 19,1% загального бюджетного фінансування ЗВО, а показник регіональної підтримки в грошовому вимірі додає закладам від 0,16 млн. грн. до 3,96 млн. грн., що у відсотковому значенні складає від 0,19% до 1,34% від загального фінансування.

Для врахування регіональних аспектів при розподілу бюджетного фінансування закладів вищої освіти ми пропонуємо переглянути значення показника регіональної підтримки для ЗВО, що розташовані в регіонах. Так, пропонуємо встановити його на рівні 1,2 замість 1,07, при розрахунку обсягу фінансування ЗВО, що надається залежно від показників діяльності закладу.

Також потребує додаткового обґрунтування регіональний коефіцієнт, який зазначений в Умовах прийому [3]. Наразі регіональний коефіцієнт, для ЗВО з 11 областей (серед яких є

Житомирська, Хмельницька, Донецька, Луганська області тощо) встановлений максимальний рівень, який дорівнює 1,04, в інших випадках цей коефіцієнт складає 1,02[3]. Такі значення регіонального коефіцієнту не значно не впливають на прийняття рішення вступників, щодо вступу в провідні регіональні ЗВО.

Підсумовуючи, можна сказати, що головною метою державної політики в цілому повинна бути підтримка збалансованого сталого розвитку всіх територій України, та без державного регулювання вищої освіти, фінансового забезпечення освітньої діяльності ЗВО це неможливо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 р. № 1146 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#Text>
2. Результати моделювання формули розподілу видатків за статтею "Підготовка кадрів ЗВО та забезпечення діяльності їх баз практики" на 2021 рік URL <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rozpodil-koshtiv-z-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti-u-2020>
3. Про затвердження Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році: Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.10.2021 р. № 1098.

Матеріали надійшли 24 грудня 2021 року